

Nurettin Topçu'da Milliyetçilik Ve Anadolu Milliyetçiliği**Hasan DURAN*** **Aydın POLAT****

ÖZET: Çalışmamızda Türkiye'nin kalkınmasında nasıl bir yol izlemesi gerektiğine kafa yoran düşünürlerden biri olan Nurettin Topçu'nun milliyetçilik görüşlerine yer verilmiştir. Topçu'nun milliyetçilik anlayışı; yerli ve İslami değerlerden gücünü alan Anadolu Milliyetçiliğidir. Ona göre milliyetçilik; Hoyrat ve kaba bir şovenizmden arındırılmış, kaynağını önce insana, sonra İslam'a dayayan ruhubir milliyetçiliktir ve genel olarak, batılılaşma ve Türkçülük-Turancılık karşıtı bir söylem olarak geliştirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Milliyetçilik- Anadolu Milliyetçilik- Türk Rönesansı- Anadolu Sosyalizmi

ABSTRACT: This study is based on the thoughts of Nurettin Topçu on Nationalism. Topçu was among the few philosophers who contemplated on the question "what path should be followed for the advancement of Turkey?" Topçu's nationalism, namely Anatolian Nationalism, takes heart from native and Islamic values. For Topçu, nationalism should be cleansed from vulgar and rude chauvinism; should be rooted in humanity and Islam and thus, should be a spiritualist nationalism based on, in general, a discourse against westernization, Turkism and Turanism.

Keywords: Nationalism- Anatolian Nationalism- Turkish Renaissance- Anatolian Socialism

Giriş

Türkiye'deki çağdaşlaşma süreçleri, yukarıdan aşağıya doğru bir gelişme çizgisi izlemiştir. Yani "halka rağmen halk için" toplumu çağdaşlaştırma politikaları egemen olmuştur. Yukarıdan aşağıya doğru çağdaşlaştırma politikalarının, gelenekselliği savunan ve yerli değerlere tutunarak kalkınmaya ve gelişmeye çalışan çevreler üzerinde yarattığı rahatsızlıkların dile getirilmesinde İslamcı radikalizmin yanı sıra, İslam dininin değerlerini, milliyetçiliğin kodlarıyla uyumlulaştıran sentezci bir görüşün zaman zaman etkili olduğu (Öğün, 1992: 14) da bir gerçektir. Milliyetçilik bu şekliyle garplılaştırma politikalarının karşısında durmaktadır. Yerli ve İslami değerlerden gücünü alan bu milliyetçi yaklaşımlardan biri de Anadolu Milliyetçiliğidir. (Alver, 2006: 258-265) Anadolu milliyetçiler, soyut bir İslam'dan değil, Anadolu'da Türk soyunun gelenekleriyle biçimlenmiş, özgün ve milli bir İslam'dan söz etmektedirler.

Anadolucu, cemaatçi bir milliyetçiliği savunan görüşleriyle tanınan ve temel görüşleri itibarıyla Hareket Felsefesinin kurucusu Maurice Blondel (1861-1944)'den etkilenen (Topçu, 2006: 20) Türk Felsefesi'nin unutulmaz simalarından Nurettin Topçu'nun, genel olarak, batılılaşma ve Türkçülük-Turancılık karşıtı bir söylem olarak geliştirdiği görüşleri, Türk modernleşmesi süreçlerine önemli eleştiriler getirmekte; yeni toplumsal, siyasal ve iktisadi öneriler ortaya koymaktadır.

Osmanlı İmparatorluğunun yıkıldığı, külleri üzerinde yeni bir devletin doğduğu dönemlerde çocukluk ve ilk gençlik yıllarını geçiren, Sorbonne'daki eğitiminin ardından geldiği ülkesinde Kemalist devrimlere ve toplumsal dönüşüme tanıklık eden Topçu, aslında çok zengin bir düşünce çeşitliliği içerisinde, üretken bir kalem olarak kitapları ve makalelerinin yanı sıra yayımı zaman zaman kesintiye uğrasa da kurucusu olduğu Hareket Dergisi (Doğan, 2006: 360-366) ile görüşlerini ilim ve siyaset çevreleriyle paylaşma imkânı bulmuştur.

Fakat Topçu'nun zengin fikir hayatı, toplumda zaman içerisinde yeteri kadar yankı bulmamıştır ve takipçileri çok sınırlı bir kalem erbabıyla sınırlı kalmıştır*.

* Yrd. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi İİBF, hduran@dumlupinar.edu.tr

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Dumlupınar Üniversitesi SBE

* Dergâh Yayınları çevresindeki öğrencileri ile bazı düşünür ve akademisyenler son yıllarda Topçu'nun eserlerini gözden geçirerek yeniden Türk düşünce dünyasına kazandırmaya başlamışlardır.

Yaşadığı Dönemde Türkiye Ve Dünyadaki Düşünce Ortamı

Topçu'ya göre; Avrupa, Rönesans ve romantizmini Hz. İsa'nın getirdiği aşk ahlakına borçludur ve Batıdaki ilim hareketinin temeli Eflatunla başlayan ve Hıristiyanlığın âleme getirdiği aşka bağlanan edebili fikridir. (Atlansoy, 2006: 377) Batıdaki Rönesans ve reform hareketleri Avrupa'da yeni bir uygarlığın başlamasına neden olmuştur. Coğrafi keşifler ile yeni kaynaklara ulaşan Avrupa devletleri, Sanayi Devrimi ile kalkınmasını hızlandırmış, Fransız İhtilali ile de ulusçuluk akımının yayılması ve insan hakları konusunda duyarlılıkların artması sonucu imparatorlukların yerini daha küçük ölçekli ulus devletler almaya başlamıştır.

Batıdaki bu yeni dönem gelişmeleri iyi takip edemeyen Osmanlı İmparatorluğu'nda ise mevcut durağan zihniyet, sistemin işlerliğini kaybetmeye başlaması, idarede ve toplumsal ilişkilerde yozlaşma ve çeşitli iç ve dış etkenlerle toprak kayıpları ve ekonomide zafiyet başlamıştır. İmparatorluğun ayakta kalması ve varlığını devam ettirebilmesi için aydınlar ve devlet adamlarınca birtakım arayışlara girilmiştir. (Kara, 2001: 10) Gerek ulus devlet bilincinin Osmanlı ülkesinde de yayılması, gerekse Batının dışarıdan müdahaleleri sonucunda, çözüm arayan çevreler değişik projeler ve fikirlerle gün yüzüne çıkmıştır. III. Selim ve II. Mahmut'la başlayan değişim ve yenileşme hareketleri, Sened-i İttifak, Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı, I. ve II. Meşrutiyet süreçleri boyunca çok zengin, nitelikli ve renkli tartışmalara tanıklık etmiştir. İmparatorluğun ve özelde Türk Yurdu'nun korunması ve geleceğin inşası konusunda ortaya atılan düşünce akımlarının başlıcaları, Osmanlıcılık, Batılılaşma, Milliyetçilik (Türkçülük-Turancılık) ve İslamcılıktır. (Kara, 2001: 15)

Milliyetçilik (Türkçülük-Turancılık)

İbn-i Haldun, toplumun sürekliliğinde yasalar ya da sözleşmelerden çok "asabiye" rol oynadığını belirtmektedir. Asabiye, kabile tipi bir örgütlenmeye karşılık gelmekte ve irrasyonel bir kapsama girmektedir. (Öğün, 1992: 35) Osmanlı aydınlarını da etkisi altına alan, Ziya Gökalp'in öncülüğünde sistemli hale gelen ve Cumhuriyetin kurucu ideolojisinin de önemli bir ayağını oluşturan milliyetçilik akımı, (Kara, 2001:31) Türkçülük-Turancılık formuyla, Türk ırkının geçmişten bugüne yaşamış bulunduğu hinterlandı Turan ülküsü ile kapsayan ve Türk ırkına ait kültürel formları öne çıkaran bir ideoloji olarak bu dönemde iyiden iyiye ortaya çıkmıştır.

20. Asrın başlarında batıcılıkla iç içe bir Türkçülük akımının belirmeye başladığı görülmektedir. Batıcılık yönü Cumhuriyetten sonra iyice ağırlık kazanan bu milliyetçilik fikrine sahip olanlara göre; millet olarak varlığımız Cumhuriyet'le başladığından, gerçek milliyetçiliğimiz de bu tarihle başlar. Türk milleti Avrupa Medeniyetini benimseyerek batılı çağdaş ileri bir topluma dönüşecektir. Bunun için batının burjuva milliyetçiliği model alınarak ekonomik olarak güçlü zümreler, seçkinler ve iktidar sahipleri tarafından sahiplenilmiş ve geniş halk yığınlarına dikte ettirilmiştir. (Çelik, 2000: 9) Ancak İslam dünyasındaki milliyetçi hareketlerin doğası ile ilgili yapılan araştırmalar, milliyetçi-asabiye ideolojinin bir şekilde İslam dini ile uzlaşmak durumunda olduğunu göstermektedir. İslam dini ile örtüşen milliyetçilik tecrübelerinde, Avrupa'da olduğu gibi, tarihsel bir ontolojinin milliyetçi bir ideolojiye dönüştürülmesi sürecinden çok, geleneksel-dinsel değerlerin gözden geçirilerek, milli davalar olarak yeniden yorumlanması söz konusu olmaktadır. (Battal, 2006: 119-126)

Nurettin Topçu, milliyetçilik görüşünde farklı bir bakış açısı ortaya koyar ve der ki; "Hoyrat ve kaba bir şovenizmden arındırılmış, kaynağını önce insana, sonra İslam'a dayayan ruhçu (spiritüalist) bir milliyetçilik düşünülmelidir. (Okay, 2006)

Topçu'ya göre; bir milleti var eden güç, ortak idealler arasındaki misyonlardır ve bu misyonlar sadece ruhsal olabilir. Turancılar, ırk gibi maddi bir unsuru güderek milliyetçilik yapmaya çalışıyorlardı ki, bu içeriksiz maddi bir harekettir. Irk kriteri üzerinden yükselen bir milli dava olamaz. (Topçu, 1978a: 27)

Türk Rönesansı

Bugünden yarına gerçekleştirilmesi amaçlanan Türk rönesansı için öncelikle Batı'nın yaşadığı süreci anlamakta fayda vardır: Batı dünyası 16. yüzyıla kadar, her alanda çeşitli esaretlerin sahnesi olmuştur. Bu yüzyılda başlayan ilk kıvılcıklar, 17. yüzyılın başında Descartes ve Bacon gibi iki büyük zekâya, düşüncede açılacak rönesansın velileri olmak şerefini bağışlamıştır. Descartes, büyük bir putu deviren ağır bir kılıç gibi fikir âlemindeki taassuba indirdiği şu muazzam darbe ile Garbın dimağını sarstı: Hür olmayan düşünce, düşünce değildir. (Topçu, 1978b: 103)

Düşüncenin hürriyete kavuşmasının, dıştan gelen otoritelerden sıyrılmak ve içten gelen ihtiraslardan korunmak sayesinde kabul olduğuna da biliyoruz. Her çeşit otoritelerle his ve menfaat zincirlerinden kurtuluş, hakikatlerin kutsal kapısını bize açacaktır ki, bu ulvi açılışa Rönesans diyebileceğiz. (Topçu, 1970: 69) Türk milliyetçiliği için de Rönesans yapmanın zamanı gelmiştir. (Topçu, 1978b: 95) Rönesans yeniden doğuş manasındadır. Her Rönesans

Nurettin Topçu'da Milliyetçilik ve Anadolu Milliyetçiliği

insanlığın yaptığı bir iman hamlesidir. Rönesansın bir başka karakteri de aşka teslim oluş kelimesiyle ifadelendirmek istediğimiz ferdiyetçilik, lirizm ve tabiat sevgisidir. (Topçu, 1970: 110) Ferdi dehalar rönesansı yarattıktan sonra rönesansın cemiyet içinde yayılması, devamı ve bekası için, Rönesans duygusu verebilen mektebe ihtiyaç vardır. (Topçu, 1970: 112)

Milli tarihimiz Malazgirt'le 11. yüzyılda Anadolu'da başladıktan (Emre, 2006: 42-47) sonra, Selçukoğulları burada bir Rönesans devri açtılar. (Topçu, 1970: 117) Fatih, Bayezid ve Yavuz döneminde Osmanoğulları'nın rönesansını görürüz. Fakat duraklama devriyle beraber henüz hedefine ulaşamadan Osmanlı'da yenileşme hareketleri durmuş, III. Selim, II. Mahmut ve Abdülmecid'in yürüttükleri yenileşme hareketleri ise tam bir dönüşüm sağlayamadan Osmanlı ülkesi çöküşe doğru yol almaya başlamıştır.

Bin yıllık tarihi olan büyük milletimiz kendi varlığının ifadesi olacak üniversiteyi yeniden kurabilecektir. (Topçu, 1970: 116) Bunu hazırlayacak üniversiteleri açacağız. Kendi kabuğına çekilmiş, tahsisat paylaşmakla meşgul, saray cüsseli üniversiteler değil, hukuk doktrini, dünya görüşü, millet anlayışı, sanat sistemi ortaya koyan, bir kelime ile milletimizin kültürünü yoğuran üniversiteler. Bir sürünün olmasa bile bir milletin mutlaka beyne ihtiyacı vardır. (Topçu, 1978b: 136)

Kendimizi yine kendimizde aradığımız şu anda ruh dünyamızda bir Rönesans yapmak, devletimizin Anadolu'da kurulduğu gündün bu yana kazanılmış en büyük zaferi olacaktır. (Topçu, 1978b: 132) Bu Rönesans, bir romantizm ile beraber doğacak, yani bugün perişan ve mağlup duygularımızdan ve buna rağmen hamleye hazır kalbimizin çarpıntısından hayat alacaktır. Bizim romantizminiz tohumlarını, bir taraftan dağları dile getiren aşk destanlarıyla Anadolu'nun halk edebiyatında, diğer taraftan ilahi ruhu yeryüzüne vahiy aydınlığı halinde indiren Selçuklu mimarisinde bulacaktır. Zehirli otlar elbette yolunacak, sapkınlıklar ve yabancılıklar bertaraf edilecektir. (Çelik, 2000: 29)

Batı kültürünün ürettiği bir kavram olarak ırkçılık fikrini reddeden Topçu, ayrıca Türk Yurdunda yaşanan en önemli rönesansın, yani Selçuklu rönesansının başarısızlığının sebebi olarak da Moğol istilasıyla beraber aynı döneme rastlayan Haçlı saldırılarını işaret eder ve geçmişte Türk rönesansını yok etmeye çalışın ve son zamanlarda garplılaşma olarak karşımıza çıkan Batı'nın, son iki yüzyılda da sermayeyi elinde bulunduran Yahudi-Mason örgütlerinin baskı ve yönlendirmesiyle (Öğün, 1992: 120) Türk toplumunun içine ırkçılık fitnesini yayarak Türklüğün ve İslamlığın ebediyen yeryüzünden kaldırılmasına aracılık ettiğini savunur. (Topçu, 1978a: 54)

Anadoluculuk ve Müslüman Anadolu Sosyalizmi

Osmanlı İmparatorluğu'nu son dönemlerinde Osmanlılık, İslamcılık ve Turancılığa tepki olarak doğan Memleketçilik ya da Anadoluculuk akımını Nüzhet Sabit ve Raşit Hatipoğlu gibi sosyalizmi savunan aydınlar da destrelemektedir. Nüzhet Sabit, 1909'da çıkarmaya başladığı Vazife Dergisinde rafine bir yurtseverlikle karıştırılmış sosyalizmin örneğini vermiştir. Raşit Hatipoğlu ise, köycülüğün yükseldiği 1930'lu yıllarda Dönüm Dergisinde köycülük, kooperatifçilik ve yerli sosyalizmi savunmuştur. Topçu'nun hiçbir zaman ırk merkezci olmayan incelmış milliyetçiliği ve sosyalizmi Nüzhet Sabit'i, köycülüğü ve kooperatifçi sosyalizmi de Raşit Hatipoğlu'nu andırmaktadır. (Mollaer, 2006) Bu iki yazarın ortaya koydukları tezlerden etkilenen Topçu'ya göre, Müslüman Türk'ün devlet telakkisi, Müslüman Anadolu Sosyalizmi'dir. Çünkü İslam ahlakıyla milliyetçiliğin birleşmesinin zorunlu ve tabii sonucu sosyalizmdir. (Çelik, 2000:68)

Belirgin olarak 1917'de Turancı milliyetçiliğe, ümmetçi İslam birliğine ve Osmanlıcılığa tepki olarak doğan Anadoluculuk Hareketi, Türk kültürünün Anadolu'da temellendiğini, bu yüzden Anadolu'nun her yönüyle ele alınıp incelenmesi gerektiğini savunmaktadır. (Uçan, 2006: 84-91)

Anadolucuların savunduğu, 1071 Malazgirt savaşından sonra Türk tarihinde yeni bir devir açılması ve Anadolu'nun yeni yurt edinilişinin önemi, Yahya Kemal, Cevat Şakir Kabaağaçlı, R. Oğuz Arık, Necip Fazıl Kısakürek ve Ahmet Kutsi Tecer gibi fikir ve sanat adamları tarafından da sıklıkla işlenmiştir. Bu dönemlerde savunulan romantik Anadoluculuk zaman zaman resmi ideoloji ile de çelişmiştir. (Topçu, 1978b: 22) Anadolucu hareketin öncülerinden Remzi Oğuz Arık'a göre; tarih, bir kader birliği etrafında yaşayan milli topluluğun hafızasıdır. Milli hayat salt maddi bir yaşayış birliği olamaz, bunun ötesinde bir şuurdur da. Vatan ise kendimize madde olarak menfaat temin etmediği zaman bile yoluna can verilecek topraktır. (Öğün, 1992: 25)

İslamcı mistik görüşleri savunan Topçu da bu hareket için kendisine yer bulmuştur. Türklüğü Müslümanlıktan ayırmanın insanı ruhundan ayırmak olduğunu, Anadolu Türkü'nün milliyetçilik davasının Batı'nın barbar milliyetçiliğinden farklı olduğunu savunan Topçu'nun görüşlerinde derin bir Anadolu köylüsü sevgisi yatmaktadır. Ona göre, yapılması gereken bir Rönesans yaratmaktı ve aslında Türkler İslam Rönesansının yarattığı bir ulustu; bu yüzden de Topçu tasavvufa büyük önem verir. Rönesansın ilk basamağı Kuran, tasavvuf ve Avrupa felsefesiyle bir

Nurettin Topçu'da Milliyetçilik ve Anadolu Milliyetçiliği

aşkın doğması; ikinci basamağı üstün bir iktidarın aklın saltanatını ilan etmesi; üçüncü basamağı hür düşünceye ulaşmaktı. Onun İslam ahlaki formülü üç ilkeye dayanıyordu: Hürmet, merhamet ve hizmet. (Karaman, 2006: 32)

Sevdaşısı olduğu medeniyet projesinin şantiyesini Anadolu'ya kurmak isteyen Topçu, "Yarıncı Türkiye'nin kurucuları, yaşama zevkini bırakıp yaşatma aşkına gönül verecek, sabırlı ve azimli, lakin gösterişsiz ve nümayişsiz çalışan, ruh cephesinin maden işçileri olacaklardır. Bu ruh amelelerinin ilk ve esaslı işi, insan yetiştirmektir" (Öztürk, 2006: 392-395) diyerek Anadolu Cemaatçi Milliyetçiliğin temel aksiyon noktalarını ortaya koymaktadır.

Felsefi anlayış ve metod bakımından, insanlığın kurtuluşunu ahlaki değerlerin yükselişinde gören ve spiritualist bir felsefe akımı olan Hareket Felsefesinin Türkiye'deki temsilcisi olan Topçu, her ne kadar Anadoluçuluk akımı içerisinde değerlendiriliyor olsa da bazen Anadoluçuları İslamiyet ve Osmanlılar karşısındaki tutumlarından dolayı eleştirmiş; düşünceleri, zaman zaman Türkçüler ve İslamcılarla paralellik arz etmiştir. (Karaman, 2006: 123)

Şüphesiz Topçu, Marksist bir sosyalizmi savunmaz. Bunu komünizm eleştirilerinde görmek mümkündür: Marksist sosyalizm, ruhi varlığı ve ferdi iradeyi reddeden, milletin hayat kaynaklarını hiçe sayan, eşitlik adına insan hürriyetlerini harcayan, kini kinle yok etmeye çalışan, iptidai anlamda bir eşitlik güden, hasta ruhlara hitap etmektedir. (Topçu, 1961: 32) Kollektivist düşünce geleneği içinde bu tür bir sosyalizm karşımıza komünizm olarak çıkmaktadır. Kollektivist düşüncenin diğer sonucu ise faşizmdir.

Ruhçu sosyalizm ana ilkelerini İslam'dan almaktadır. Topçu'nun devlet tasavvurunda ilk basamakta hak mevkiini, millet mistiklerinin ilahi iradeyi dosdoğru tercüme edecek ve her cephede beşerin imdadına yetişecek en kaymak tabakası olan bir dini zümre alacak; güç mevkiini ise salt bir kaba güç olmayan, adalet duygusu gelişmiş polis teşkilatı oluşturacaktır. İkinci basamakta eğitim ve adalet, üçüncü basamakta ise memleketin yol, sağlık vb. işlerini yürüten mekanizmalar bulunacaktır. (Öğün, 1992: 175)

Ruhçu sosyalist bir düzende makine medeniyeti ve teknoloji ekseninde bir toplumsal gelişmeye ve sanayileşmeye şiddetle karşı olan Topçu, ahlak ile iktisadi ayrı alanlar olarak dizayn eden liberalizme ve amaca ulaşmada her yolu ve yöntemi olabilir gören makyavelist mantığa radikal bir karşı duruş içerisinde ve milli iktisat politikaları ile iktisadi işleyiş ahlak ile sınırlandırmak ve onu ahlaka tabi kılmak istemektedir. (Öğün, 1992: 184) Bunu sağlamanın yolu da devletçi bir mali yapılanma ve titiz bir denetim süreci işletmektir. Böylece milli devlet, ruhçu sosyalist sistem içerisinde üretim ve tüketimi denetleyecek; ihtiyacın üzerindeki üretim, fazla üretimim tüketiminin özendirilmesi ve aşırı tüketimi kontrol altına alabilecektir. Bu anlamda, Topçu, kâr maksimizasyona karşıdır, kazanç hırsının yerine hizmeti öne çıkarmaktadır; bir bakıma trampa devrinde olduğu gibi ihtiyaçlara orantılı üretimden yanadır.

Sanayileşme, yalnızca daha fazla kazanç kültürüyle helal-haram ayırımını ortadan kaldırmakta; hırs ve menfaat duygularını yaymaktadır. Mülkiyetin belirli ellerde toplanmasına ve gelir adaletinin bozulmasına sebep olan liberal iktisadi uygulamalar yerine kooperatifçiliğin yaygınlaştırılması milli bünyemize daha uygun olacaktır. (Topçu, 1978a: 199)

Mülkiyetin temerküzünü ve aşırı üretimi önlemek için devlet toprağın bir kısmını devlet elinde tutacak, tarımsal üretimin büyük kısmını tekeline alacaktır; kendilerine verilen eşit miktardaki toprakta da köylüler ihtiyaçlarına yetecek kadar üretimlerini yapacak, böylece yalın bir hayat içerisinde şahsiyetlerini ve ahlaklarını korumuş olacaktır. (Topçu, 1978a:219)

Emek yoğun kapalı bir üretim sisteminden yana olan Topçu'nun önerdiği bu ruhçu sosyalist düzen, kentlilerden ziyade kırsalda yerleşik köylülere hitap etmektedir. Emek yoğun ve sanayileşmeden uzak bu üretim biçimiyle, makinenin yaratacağı rehavet ve en büyük toplumsal ayıp olan avarelik tehlikesi de bertaraf edilmiş olacaktır. (Öğün, 1992: 185)

Ruhçu sosyalist bu düzenle birlikte, demir devrinden toprak devrine, sermaye devrinden gönül devrine geçilecek; ruh ilimleri ilerleyecek, güzel sanatlar dış dünyanın anlatılmasını bırakıp insanın iç dünyasında derinleşecektir. Felsefe ilhama sarılacak ve dinle elele verecek. Din ise kaideci sihirbazların elinden kurtarılarak onun kalp ile içteki sonsuzluğun arasındaki gerili sağlam ipi üzerinde ve ölümün ötesindeki yaşayış olduğu anlaşılacaktır. (Topçu, 1973: 7)

Sonuç

Geçtiğimiz yüzyılda Türkiye'nin yetiştirmiş olduğu en özel düşünürlerden birisi şüphesiz Nurettin Topçu'dur. Topçu, özellikle Blondel ve Bergson üzerinden son dört yüz yıllık Batı felsefesini kritik etmiş, Hegel sonrası Batı felsefesini varoluşçuluk dolaylarında temel olarak sürekli diri tutulması gereken Allah ile ilişkiyi yenilemeyi hedef alan Hareket Felsefesi ile İslam düşüncesine önemli katkılar sağlamıştır. Kullandığı dildeki sorumluluk anlayışının şartırcı boyutları onu felsefe sahnesinden taşırarak yerli bir aydın bilinciyle, Cumhuriyetin kritik zamanlarında sosyo-ekonomik hayata yön veren yazılar yazmasını sağlamıştır. (Yanar, 2006: 168-173)

Nurettin Topçu'da Milliyetçilik ve Anadolu Milliyetçiliği

Türk milletinin zor zamanlarında yaşamış ve önemli toplumsal ve siyasal gelişmelere tanıklık etmiş olan Nurettin Topçu, maalesef Türk Çağdaş Düşünce Hayatında hak ettiği ilgiyi görememiştir. Bunda onu farklı kılan şahsiyet değerleri ve özgün düşüncesinin hâkim çevrelerde karşılığını bulamayacak kadar temiz ve saf yönünün etkili olduğu düşünülmelidir.

Topçu'nun sahil bir düşünür, samimi bir vatanperver, ideal bir ihyacı olmasının altında yatan kişiliği, hassasiyeti, yaşam pratiği; bir yerlere kapılmak ve kapılanmak anlayışından uzaklığı çağdaş İslam düşüncesine getirdiği en önemli vasıfları oluşturur. (Yıldırım, 2006: 178-199)

Topçu'nun düşünceleri ve ütopyası düşünce hayatımızda hak ettiği karşılığı bugün için henüz tam olarak bulamamış olsa da o, hiçbir zaman ümidini kaybetmediğinin ve davasına olan inancının bir yansıması olarak "Hareketin Otuz Yılı" başlıklı makalesinde; biz, sosyalizmin, bir kul hakkı davası olduğunu, ismi ne olursa olsun, İslam dininin cemiyet hayatına, bahusus asrımızın hayat şartlarına tatbikinin tek ve zaruri şekli olduğunu anlatmaya çalıştık. İçinde buldukları hayat açısından bizi seyredenler arasında haklı ve muhtarip yaşayanlarla kalplerinin sesini duyacak kadar hürriyete kavuşmuş ruhlar bize hak veriyor ve bizi tebrik ediyorlar; içlerinde davamızın gerçekleşmesi yolunda sabırsızlananlar oluyor. Ancak biz onlara sabır tavsiye ediyoruz" demektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- ÇELİK, M. (2000). **Nurettin Topçu ve Bugünkü Türkiye**, Ülke Kitapları, İstanbul.
- KARA, İ. (2001). **Türkiye'de İslamcılık Düşüncesi**, Gerçek Hayat Yayınları, İstanbul.
- KARAMAN, H. (2006). **Nurettin Topçu'da Ahlak Felsefesi**, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- ÖĞÜN, S. S. (1992). **Türkiye'de Cemaatçi Milliyetçilik ve Nurettin Topçu**, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- TOPÇU, N. (1961). **Ahlak Nizamı**, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- TOPÇU, N. (1970). **Türkiye'nin Maarif Davası**, Hareket Yayınları, İstanbul.
- TOPÇU, N. (1978a). **Milliyetçiliğimizin Esasları**, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- TOPÇU, N. (1978b). **Yarınki Türkiye**, Dergâh yayınları, İstanbul.
- TOPÇU, N. (2006). **İsyan Ahlakı**, Dergâh Yayınları, İstanbul.

Makaleler

- ALVER, K. (2006). *Anadoluculuk ve Nurettin Topçu*, **Hece Dergisi Nurettin Topçu Özel Sayısı**, Yıl:10, Sayı:109, Ankara.
- ATLANSOY, H. (2006). *Nurettin Topçu'nun İki Yazısı Üzerine*, **Hece Dergisi Nurettin Topçu Özel Sayısı**, Yıl:10, Sayı:109, Ankara.
- BATTAL, E. (2006). *Bir Ütopya ve Tasarım Olarak Yarınki Türkiye*, **Hece Dergisi Nurettin Topçu Özel Sayısı**, Yıl:10, Sayı:109, Ankara.
- DOĞAN, D. M. (2006). *Nurettin Topçu'nun Hareket'i*, **Hece Dergisi Nurettin Topçu Özel Sayısı**, Yıl:10, Sayı:109, Ankara.
- EMRE, A. (2006). *Nurettin Topçu'da Öteki Dünyalar*, **Hece Dergisi Nurettin Topçu Özel Sayısı**, Yıl:10, Sayı:109, Ankara.
- KONUKMAN, E. (2006). *Nurettin Topçu*, **Hece Dergisi Nurettin Topçu Özel Sayısı**, Yıl:10, Sayı:109, Ankara.
- MOLLAER, F. (2006). *Türk Sosyalizmine Bir Katkı*, **Hece Dergisi Nurettin Topçu Özel Sayısı**, Yıl:10, Sayı:109, Ankara.
- OKAY, O. (2006). *Bir İdealistin Ölümü*, **Hece Dergisi Nurettin Topçu Özel Sayısı**, Yıl:10, Sayı:109, Ankara.
- ÖZTÜRK, N. (2006). *Nurettin Topçu Anadolu Yollarında*, **Hece Dergisi Nurettin Topçu Özel Sayısı**, Yıl:10, Sayı:109, Ankara.
- UÇAN, H. (2006). *Nurettin Topçu'nun Düşlediği Ahlak ve Toplum*, **Hece Dergisi Nurettin Topçu Özel Sayısı**, Yıl:10, Sayı:109, Ankara.
- YANAR, I. (2006). *Batı Felsefesi İle Osmanlı Geleneği Arasında Bir Düşünür: Nurettin Topçu*, **Hece Dergisi Nurettin Topçu Özel Sayısı**, Yıl:10, Sayı:109, Ankara.
- YILDIRIM, E. (2006). *Mistisizme Koşut Şeriata Karşı Bir İhyacı Olarak Nurettin Topçu'da İslam Düşüncesi*, **Hece Dergisi Nurettin Topçu Özel Sayısı**, Yıl:10, Sayı:109, Ankara.

